ഏവം പരേത്യ ഭഗവന്തമനുപ്രവിഷ്ടാ
യേ യോഗിനോ ജിതമരുന്മനസോ വിരാഗാ:
തേനൈവ സാകമമൃതം പുരുഷം പുരാണം
ബ്രഹ്മ പ്രധാനമുപയാന്ത്യഗതാഭിമാനാ: (3–32–10)

കപിലദേവൻ തുടർന്നു:
ഇഹലോകജീവിതം വിട്ടുപോകുന്നവർ സ്വീകരിക്കുന്ന വിവിധമാർഗ്ഗങ്ങളെപ്പറ്റി ഇനി പറഞ്ഞുതരാം. സ്വാർത്ഥയോടെ സ്വന്തംകാര്യങ്ങൾ നേടാനായി ഒരുവൻ വിവിധ ദേവതകളെ പൂജിക്കുന്നു. ദേവതാഭക്തരായും പൂർവ്വികരെ പൂജിച്ചും അവൻ ചന്ദ്രപഥത്തിലൂടെ വീണ്ടും ഭൂമിയിലേക്കു തിരിച്ചു വരുന്നു. സ്വാർത്ഥലേശമില്ലാതെ സ്വധർമ്മം അനുഷ്ടിക്കുകയും ആസക്തിയില്ലാതെ എല്ലാം എന്നിലർപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത് സന്യാസപാതയിൽ ചരിക്കുന്ന ഒരുവന് മന:സമാധാനവും ഹൃദയ നൈർമ്മല്യവും ഉണ്ടാവുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരുവൻ അഹങ്കാരരഹിതനും സ്വധർമ്മാനുഷ്ടാനത്തിൽ ധന്യത കൈവന്നവനുമത്രേ. അയാൾ സൂര്യപഥത്തിലൂടെ ഭഗവൽസന്നിധി പ്രാപിക്കുന്നു. ഇനിയും ചിലർ, ഭഗവദവതാരങ്ങളായ ദേവതകളെ പൂജിക്കുന്നു. പരമാത്മാവിൽ നിന്നു സ്വയം വിഭിന്നരല്ല എന്നറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെയാണവർ പൂജിക്കുന്നത്. സൃഷ്ടിചക്രത്തിനുശേഷം കല്പാന്തത്തിൽ ഭഗവൽസന്നിധിയിലേക്ക് ബ്രഹ്മാവ് മടങ്ങുമ്പോൾ, അവരും ഭഗവാനിൽ ഒന്നുചേരുന്നു. ഈ യോഗിവര്യന്മാർ സ്വയം ശ്വാസവും മനസ്സും നിയന്ത്രിച്ച് ആത്മസാക്ഷാത്ക്കാരം കിട്ടിയവരെങ്കിലും അഹങ്കാരം മുഴുവനായി വിട്ടുപോയിട്ടുള്ളവരല്ലത്രേ. അവരിൽ കർമ്മാഭിമാനത്തിൻെറ അംശം ബാക്കി നിൽക്കുന്നതിനാൽ, അടുത്ത സൃഷ്ടി ചക്രം തുടങ്ങുമ്പോൾ അവർ യോഗിവര്യന്മാരും, മഹർഷിമാരും, ഗുരുക്കന്മാരും മറ്റുമായി പിറക്കുന്നു.

അതുകൊണ്ട് അമ്മേ, മനസ്സും ശരീരവുമെല്ലാം ആ ഭഗവാനിലർപ്പിക്കൂ. സർവ്വവും അവിടുത്തെ മുന്നിൽ അർപ്പിക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ ലൗകീകമോ സ്വർഗ്ഗീയമോ ആയുള്ള സുഖാസക്തിയിൽനിന്നും ഒരുവന് മോചനംലഭിക്കൂ. അപ്പോൾ ആത്മീയജ്ഞാനമുണരുകവഴി, സത്യത്തെ തിരിച്ചറിയാനും അസത്യത്തെ അസത്യമായി കാണാനുമുള്ള വിവേകം ഉണ്ടാവുന്നു. ഈ ഭക്തൻ ഇഹലോകത്തിൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ ബഹ്യനിയന്ത്രണത്തിൽ ജീവിക്കുമ്പോഴും ലൗകീകവസ്തുക്കളാൽ ആകർഷിക്കപ്പെടുകയോ അവനവയോട് വെറുപ്പുണ്ടാവുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. അവൻ എല്ലാവിധ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നും മോചിതനത്രെ. ഈ കാണപ്പെടുന്നതെന്തും, കാഴ്ചയും കാണുന്നയാളും എല്ലാം, ആ ഭഗവാൻെറതന്നെ വിവിധരൂപങ്ങളാണെന്ന് അവനു ബോധമുദിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മം ആദിയന്തമില്ലാത്തതും വൈവിധ്യമാർന്ന വസ്തുക്കളായി കാണപ്പെടുന്നതുമത്രേ. ബഹിർമുഖമായി തിരിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള മനസ്സിൻേറയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടേയും പ്രഭാവത്താലാണ്, ഒന്നായബ്രഹ്മം പലതായി കാണപ്പെടുന്നത്. ഈ ഏകത്വം അനുഭവിക്കാൻ, സാധകൻ തികച്ചും ഭഗവൽഭക്തനും നിത്യനിദാനപൂജായോഗക്രമങ്ങളിൽ ജാഗരൂകനുമായിരിക്കണം.

പരമാത്മവിജ്ഞാനവും അതിലേക്കെത്തിച്ചേരാനുള്ള വിവിധമാർഗ്ഗങ്ങളും ഞാൻ വിശദീകരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഭഗവാൻ ഒന്നുമാത്രം. ആ സവിധത്തിലേക്കെത്തിച്ചേരാൻ പലേ വഴികളുമുണ്ട്. ഈ കാര്യങ്ങൾ ഒരിക്കലെങ്കിലും ഭക്തിപുരസ്സരം കേട്ട് മനസ്സെന്നിലുറപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നെ പ്രാപിക്കുന്നതാണ്. ഈ വിജ്ഞാനം പക്വമതിയും, നിസ്വാർത്ഥനും, എളിമയുമുള്ള ഒരു ഭക്തനു മാത്രമേ നൽകാൻ പാടുള്ളൂ. സ്വാർത്ഥമതിയും, ദുഷ്ടമനസ്കനും, ഇന്ദ്രിയസുഖദാഹിയുമായ ഒരുവൻ ഈ ജ്ഞാനസമ്പാദനത്തിന് അർഹനല്ല തന്നെ.